

LA RESISTÈNCIA DELS ANTIBIÒTICS, UNA AMENAÇA MUNDIAL: HEM DE SER RESPONSABLES

26 novembre, 2018

Et prendries una “gominola” per curar una grip? La teva resposta serà no. Dons el mateix passa si et prens un antibiòtic, malgrat que les conseqüència d'aquesta mania ens pot resultar molt car.

- La resistència als antibiòtics és avui una de les majors amenaces per la salut mundial, la seguretat alimentària i el desenvolupament.
- La resistència als antibiòtics poden afectar a qualsevol persona, sigui quina sigui la seva edat o el país on visqui.
- La resistència als antibiòtics és un fenomen natural, encara que l'ús indegut d'aquests fàrmacs en el ésser humà i els animals està accelerant el procés.
- Cada vegada és major el nombre d'infeccions – per exemple, pneumònia, tuberculosi, gonorrea i salmonel·losi – el tractament dels quals es torna més difícil a causa de la pèrdua d'eficàcia dels antibiòtics.
- La resistència als antibiòtics prolonga les estances hospitalàries, incrementa els costos mèdics i augmenta la mortalitat.

Els antibiòtics són medicaments utilitzats per prevenir i tractar les infeccions bacterianes. La resistència als antibiòtics es produeix quan els bacteris muten en resposta a

l'ús d'aquests fàrmacs.

Són les bactèries, i no els essers humans ni els animals, els que es tornen resistents als antibiòtics. Aquestes bactèries resistents als fàrmacs poden causar infeccions en el ésser humà i en els animals i aquestes infeccions són més difícils de tractar que les no resistents.

És necessari que es canviï urgentment la forma de prescriure i utilitzar els antibiòtics. Malgrat que es desenvolupin nous medicaments, si no es modifiquen els comportaments actuals, la resistència als antibiòtics seguirà representant una greu amenaça. Els canvis de comportament també han d'incloure mesures destinades a reduir la propagació de les infeccions, a través de la vacunació, el rentat de les mans, la seguretat de les relacions sexuals i la bona higiene alimentària.

L'abast del problema

La resistència als antibiòtics està augmentant en tot el món a nivells perillosos. Dia rere dia estan apareixent i propagant-se en tot el planeta nous mecanismes de resistència que posen en perill la nostra capacitat per tractar les malalties infeccioses comunes. Un creixent nombre d'infeccions, com la pneumònia, la tuberculosi, la septicèmia, la gonorrea o les malalties de transmissió alimentària, són cada vegada més difícils – i a vegades impossibles – de tractar, a mesura que els antibiòtics van perdent eficàcia.

Allà on els antibiòtics es poden tenir sense recepta mèdica per l'ús humà o veterinari, l'aparició i propagació de la resistència farmacèutica empitjora. En els països que no tenen directius terapèutiques normalitzades, el personal sanitari i veterinari tenen tendència a prescriure'ls – i la població general a consumir-los – en excés.

Si no es prenen mesures urgents, el món està abocat a una nova era postantibiòtica en la que moltes infeccions comunes i lesions menors tornaran a ser potencialment mortals.

Prevenció i control

La resistència als antibiòtics s'accelera amb l'ús indegut i abusi d'aquests fàrmacs i amb les deficiències de la prevenció i control de les infeccions. Es poden adoptar mesures en tots els nivells de la societat per reduir l'impacte d'aquest fenomen i limitar la seva propagació.

Què podem fer per prevenir i controlar la propagació d'aquesta resistència?

- Prendre antibiòtics únicament quan els prescrigui un professional sanitari certificat.
- No demanar antibiòtics si els professionals sanitaris diuen que no són necessaris.
- Seguir sempre les instruccions dels professionals sanitaris respecte a l'ús dels antibiòtics.
- No utilitzar els antibiòtics que els hi hagin sobrat als altres.
- Prevenir les infeccions rentant-se freqüentment les mans, preparant els aliments en condicions higièniques, evitant el contacte proper amb els malalts, adoptant mesures de protecció en les relacions sexuals i mantenint les vacunacions al dia.
- Preparar els aliments en condicions higièniques prenent com a model les cinc claus per la innocuïtat dels aliments de l'OMS (Organització Mundial de la Salut): mantenir la neteja; separar els aliments crus dels cuinats, cuinar completament, mantenir els aliments en temperatures segures, i utilitzar aigua i matèries primers innòcues). Així com escollir aliments per quina producció no s'hagin utilitzat antibiòtics amb la finalitat d'estimular el creixement ni de prevenir malalties en animals sans.

Planificacions de polítiques:

- Posar en pràctica plans nacionals d'acció per fer front a la resistència als antibiòtics.
- Millorar la vigilància de les infeccions resistents als antibiòtics.
- Reforçar les polítiques, els programes i l'aplicació de les mesures de prevenció i control de les infeccions.
- Reglamentar i fomentar l'ús i l'eliminació apropiada de medicaments de qualitat garantida.
- Informar sobre l'impacte de la resistència dels antibiòtics.

Que poden fer els professionals de la salut

- Evitar les infeccions vetllant per la neteja de les mans, l'instrumental i l'entorn.
- Prescriure i dispensa antibiòtics només quan siguin necessaris, de conformitat amb les directrius en vigor.
- Notificar les infeccions resistents a als antibiòtics als equips de vigilància.
- Informar als pacients sobre com prendre els antibiòtics correctament, la resistència a aquests fàrmacs i els perills del seu ús indegut.
- Informar als pacients sobre com es poden prevenir les infeccions (per exemple, vacunant-se, rentant-se les mans, vetllant per la seguretat de les relacions sexuals o cobrint-se la boca i el nas en esternudar

Què pot fer el sector de la salut:

- Invertir en la investigació i desenvolupament de nous antibiòtics, vacunes, productes diagnòstics i altres instruments.

Què pot fer el sector agrícola:

- Administrar antibiòtics als animals únicament sota supervisió veterinària.
- No utilitzar antibiòtics per estimular el creixement ni per prevenir malalties en animals sans.

- Vacunar als animals per reduir la necessitat d'antibiòtics i utilitzar alternatives a aquests sempre que n'hi hagi.
- Fomentar i aplicar bones pràctiques en tots els eslavons de la producció d'aliments d'origen animal i vegetal.
- Fomentar la seguretat biològica en les granges per prevenir les infeccions mitjançant la millora de la higiene i el benestar dels animals.

Novetats recents:

Malgrat que hi hagi alguns antibiòtics nous en fase de desenvolupament, no és de preveure que ningú d'ells sigui eficaç contra les formes més perilloses d'alguns bacteris resistents.

Donada la facilitat i la freqüència amb què es desplacen les persones, la resistència dels antibiòtics és un problema de dimensions mundials, que requereixen esforços per part de totes les nacions i de diversos sectors.

Impacte:

Quan ja no es poden tractar les infeccions amb els antibiòtics de primera línia és necessari utilitzar fàrmacs més cars. La major durada de la malaltia i del tractament, molt sovint en un mitjà hospitalari, incrementa els costos de l'atenció sanitària i la càrrega econòmica per la societat i les famílies.

La resistència als antibiòtics està posant en risc tots els èxits de la medicina moderna. Si no disposem d'antibiòtics eficaços per prevenir i tractar les infeccions, els trasplantaments d'òrgans, la quimioteràpia i les intervencions quirúrgiques es tornaran molt perilloses.

Resposta de l'OMS:

La lluita contra la resistència als antibiòtics revesteix alta

prioritat per l'OMS. L'Assemblea Mundial de la Salut va aprovar el 2015 un pla d'acció mundial sobre la resistència als antimicrobians, inclosa la resistència als antibiòtics. La seva finalitat és assegurar que és pugui continuar prevenint i tractant les malalties infeccioses amb fàrmacs eficaços i segurs.

El pla d'acció conté cinc objectius estratègics:

- Millorar la sensibilització i els coneixements en matèria de resistència als antimicrobians.
- Reforçar la vigilància i la investigació.
- Reduir la incidència de les infeccions.
- Optimitzar l'ús de medicaments antimicrobians.
- Assegurar que es realitzin inversions sostenibles en la lluita contra la resistència als antimicrobians.

Font: OMS (Organització Mundial de la Salut)